

τό ΟΚΤΑΣΕΛΙΔΟ
τοῦ Μπιλιέτου

νέο σχῆμα

ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΣΦΥΡΙΔΗΣ

Ὁ ποιητής Νίκος – Ἀλέξης Ἀσλάνογλου: μελέτη, τχ. 59-60 (2009)

ΒΑΣΙΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΣ

Λασπωμένος ἄγγελος: ποιήματα, τχ. 61 (2010)

ΤΖΑΙΗΜΣ ΤΖΟΪΣ

Ἀραβία: διήγημα.

Μετάφραση ἀπὸ τὰ ἀγγλικά: Βάνια Σύρμου – Βεκοῆ, τχ. 62 (2010)

ΝΙΚΟΣ ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ

Ἡ μοναξιά τοῦ Καραγκιόζη: ποιήματα, τχ. 63 (2010)

ΖΑΝ ΚΟΚΤΩ

Τὸ φάντασμα τῆς Μασσαλίας (γραμμένο γιὰ τὴν Ἐντίθ Πιάφ): μονόλογος.

Μετάφραση ἀπὸ τὰ γαλλικά: Γιάννης Θηβαῖος, τχ. 64 (2010)

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

Ἡ φαρμακολύτρια: διήγημα. Ἀντιγραφή: Βασίλης Δημητράκος, τχ. 65 (2010)

Γ.Α. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Flash back: ποιήματα – ἐπιλογή, τχ. 66 (2010)

ΘΟΔΩΡΗΣ ΒΟΡΙΑΣ

Πυγολαμπίδες: 33 χαϊκού, τχ. 67 (2011)

ΒΙΡΤΖΙΝΙΑ ΓΟΥΛΦ

Ἡ κληρονομιά: διήγημα.

Μετάφραση ἀπὸ τὰ ἀγγλικά: Βάνια Σύρμου-Βεκοῆ, τχ. 68 (2011)

Ο ΣΑΛΑΝΤΙΜΠΑΓΚΟΣ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ ΜΟΥ

Δεκαπέντε ἱταλοί τοῦ εἰκοστοῦ αἰώνα.

Μετάφραση ἀπὸ τὰ ἱταλικά: Κároλος Τσίζεκ – Μαρία Καραγιάννη, τχ. 69-70 (2011)

ΑΝΤΩΝΗΣ ΠΕΡΑΝΤΩΝΑΚΗΣ

Τὸ προζύμι: ποιήματα, τχ. 71 (2011)

ΔΑΥΙΔ ΜΗΛΑΚΑΣ

Τσιγγάρο καὶ Λιβάνι: ποιήματα, τχ. 72 (2011)

ΠΡΟΣΠΕΡ ΜΕΡΙΜΕ

Κολόμπα / Κάρμεν

Μετάφραση ἀπὸ τὰ γαλλικά: Γιάννης Θηβαῖος, τχ. 73 (2012)

ΕΝΤΙΚΑΡ ΑΛΑΝ ΠΟΕ

Ἐλεονώρα – Τὸ ὄνειδές πορτρέτο: διηγήματα.

Μετάφραση ἀπὸ τὰ ἀγγλικά: Βάνια Σύρμου-Βεκοῆ, τχ. 74-75 (2012)

Βιρτζίνια Γούλφ

Η ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

Διήγημα

Μετάφραση ἀπὸ τὰ ἀγγλικά: Βάνια Σύρμου-Βεκοῆ

τό ΟΚΤΑΣΕΛΙΔΟ
τοῦ Μπιλιέτου

68

Παλαιά, Μάρτιος - Ἀπρίλιος 2011

Τίτλος Πρωτοτύπου:
Virginia Woolf, *The Legacy, A Haunted House and Other Short Stories*,
Grafton Books 1988, A Division of the Collins Publishing Group, London.

Τὸ ΟΚΤΑΣΕΒΑΙΔΙΟ τοῦ Μπιλιέτου
τ.χ. 68 Μάρτιος - Ἀπρίλιος 2011
ISSN 1106-6032

Ἑπεὶθονος ἐκδόσεως: Βασίλης Δημητριάδης
Καλλιτεχνική ἐπιμέλεια: Γιάννης Δημητριάδης
Τυπογραφικὲς διορθώσεις: Γιάννης Θωμάτος
Στοιχειοθεσία: ΑΝΑΓΡΑΜΜΑ
Τυπογραφεῖο: Πέτρος Πάριος, Ἑκδοτικὴ – Ἐκτυπωτικὴ

Διεύθυνση: Γ. Παπαγεωργίου 5, 190 02 Παιανία,
Τηλ. Fax: 210 60 29 901, Κω: 69 46 55 06 99
Mail: mpilieto@yahoo.gr

Βιοτζίνα Γούλφ

Η ΚΑΗΡΟΝΟΜΙΑ

«Στὴν Σίσσυ Μίλλερ». Ὁ Γκίλμπερτ Κλάντον, παίρνοντας τὴ μαργαριταρένια καρφίτσα πού βρισκόταν ἀνάμεσα σέ σκόρπια δαχτυλίδια καὶ καρφίτσες πάνω σέ ἓνα μικρὸ τραπέζι στὸ μπουντουάρ τῆς γυναίκα του, διάβασε τὴν ἀφιέρωση: «Στὴν Σίσσυ Μίλλερ, μὲ τὴν ἀγάπη μου».

Ἦταν χαρακτηριστικὸ τῆς Ἀντζελα νὰ ἔχει θυμηθεῖ ἀκόμα καὶ τὴν Σίσσυ Μίλλερ, τὴ γραμματέα της. Ὅμως πόσο παράξενο ἦταν, σκέφτηκε γιὰ ἄλλη μιὰ φορὰ ὁ Γκίλμπερτ Κλάντον, τὸ γεγονός ὅτι ἐκεῖνη εἶχε ἀφήσει τὰ πάντα στὴν ἐντέλεια – ἓνα μικρὸ δῶρο γιὰ κάθε ἕναν ἀπὸ τοὺς φίλους της. Ἦταν σὰν νὰ εἶχε προβλέψει τὸ θάνατό της. Κι ὅμως, ἦταν ἀπόλυτα ὑγιής ὅταν ἔφυγε ἐκεῖνο τὸ πρωὶ ἀπ' τὸ σπῆτι, πρὶν ἀπὸ ἑξὶ ἐβδομάδες, ὅταν κατέβηκε ἀπ' τὸ πεζοδρόμιο στὸ Πικαντίλλου καὶ τὸ αὐτοκίνητο τὴ σκότωσε.

Ἐκεῖνος περίμενε τὴν Σίσσυ Μίλλερ. Τῆς εἶχε ζητήσει νὰ ἔρθει· ἐνιωθε πὼς τῆς τὸ ὀφείλε, ὕστερα ἀπὸ τόσα χρόνια πού ἦταν μαζί τους, σέ ἐνδειξη εὐγνωμοσύνης. Ναί, συνέχισε τὴ σκέψη του, καθὼς καθόταν καὶ τὴν περίμενε, ἦταν παράξενο πού ἡ Ἀντζελα ἄφησε τὰ πάντα σέ τέτοια τάξη. Σέ κάθε φίλο εἶχε ἀφήσει ἓνα μικρὸ δῶρο τῆς ἀγάπης της. Κάθε δαχτυλίδι, κάθε κολιέ, κάθε μικρὸ κινεζικὸ κουτί –εἶχε πάθος μὲ τὰ μικρά κουτιά– εἶχε ἓνα ὄνομα ἐπάνω. Καὶ τὸ καθένα τοῦ θύμιζε καὶ κάτι. Αὐτὸ τῆς τὸ εἶχε πάρει ἐκεῖνος· αὐτὸ –τὸ δελφίνι ἀπὸ σμάλτο μὲ τὰ μάτια ἀπὸ ρουμπίνι– τὸ εἶχε ἀρπάξει σέ τιμὴ εὐκαιρίας μιὰ μέρα σ' ἓνα δρομάκι στὴ Βενετία. Μποροῦσε νὰ θυμηθεῖ τὴ μικρὴ κραυγὴ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ της. Σ' ἐκεῖνον, βέβαια, δὲν ἄφησε τίποτε τὸ ἰδιαιτέρο, ἐκτός κι ἂν αὐτὸ ἦταν τὸ ἡμερολόγιό της. Δεκαπέντε μικροὶ τόμοι, δεμένοι σέ πράσινο δέμα, στέκονταν πίσω του πάνω στὸ γραφεῖο της. Ἀπὸ τότε πού παντρεύτηκαν, ἐκεῖνη κρατοῦσε ἡμερολόγιο. Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς πολὺ λίγους –δὲ θὰ μποροῦσε νὰ τοὺς πεῖ τσακωμούς– ἄς ποῦμε, καβγάδες τοὺς εἶχαν γίνεи γι' αὐτὸ τὸ ἡμερολόγιο. Ὅταν ἐκεῖνος ἔμπαινε μέσα καὶ τὴν ἔβρισκε νὰ γράφει, ἐκεῖνη πάντοτε τὸ ἔκλεινε κι ἔβαζε ἀπὸ πάνω τὸ χέρι της. «Ὅχι, ὄχι, ὄχι», τὴν ἀκουγε νὰ λέει. «Μετά τὸ θάνατό μου –ἴσως». Ἔτσι τοῦ τὸ ἄφησε, σὰν κληρονομιά. Ἦταν τὸ μοναδικὸ πράγμα πού δὲ μοιράζονταν ὅσο

έκεινη ζούσε. Μά εκείνος θεωρούσε πάντα ως δεδομένο πώς εκείνη θα ζούσε περισσότερο απ' αυτόν. "Αν είχε σταματήσει έστω για ένα λεπτό και είχε σκεφτεί τί έκανε, τώρα θα ήταν ζωντανή. Μά είχε κατεβεί από τό πεζοδρόμιο και προχώρησε εύθεία, είπε ο οδηγός του αυτοκινήτου στην άνακριση. Δέν του είχε δώσει καμία εύκαιρία νά σταματήσει... Έδω ό ήχος τών φωνών στό χώλ διέκοψε τίς σκέψεις του.

«Ή δεσποινίς Μίλλερ, κύριε», είπε ή υπηρέτρια.

Έκεινη μπήκε μέσα. Δέν τήν είχε δει ποτέ στη ζωή του μόνη της, πόσο μάλλον δακρυσμένη. Ήταν φοβερά στενοχωρημένη, χωρίς άμβιβολία. Ή "Αντζελα για εκείνη ήταν κάτι πολύ περισσότερο από έργο-δούτρια. Ήταν φίλη της. Έκεινος, σκέφτηκε, καθώς της πρόσφερε μία καρέκλα και της ζήτησε νά καθίσει, μόλις πού τήν ξεχώριζε από όποιαδήποτε άλλη γυναίκα του είδους της. Ύπῆρχαν χιλιάδες Σίσσυ Μίλλερ άδιάφορες, μικρόσωμες γυναίκες στά μαύρα πού κρατούσαν χαρτοφύλακα. Μά ή "Αντζελα, μέ τό χάρισμα της συμπόνιας για τούς άλλους, είχε ανακαλύψει όλα τά προτερήματα πού είχε ή Σίσσυ Μίλλερ. Ήταν ύπόδειγμα σύνεσης' τόσο έχέμυθη' τόσο έμπιστη, θά μπορούσε κανείς νά της πει τά πάντα, κι άλλα πολλά.

Ή δεσποινίς Μίλλερ δέν μπορούσε νά μιλήσει στην άρχή. Καθόταν εκεί σκουπίζοντας τά μάτια της μέ τό μαντίλι της. "Επειτα έκανε μία προσπάθεια.

«Μέ συγχωρείτε, κύριε Κλάντον», είπε.

Έκεινος μουρμούρισε. Ασφαλώς τήν κατανοούσε. Ήταν πολύ φυσικό. Μπορούσε νά φανταστεί τί σήμαινε ή γυναίκα του για εκείνη.

«Ήμουν τόσο εύτυχημένη έδω», είπε κοιτάζοντας γύρω της. Ή ματιά της στάθηκε στό γραφείο πού βρισκόταν πίσω του. Σ' αυτό τό χώρο είχαν δουλέψει - εκείνη και ή "Αντζελα. Γιατί ή "Αντζελα είχε τό μερίδιό της στά καθήκοντα πού άναλογοϋν στη σύζυγο ενός διακεκριμένου πολιτικού. Έκεινη στάθηκε ή μεγαλύτερη βοήθεια για τήν καριέρα του.

Είχε δει πολλές φορές εκείνη και τήν Σίσσυ νά κάθονται στο τραπέζι - ή Σίσσυ στη γραφομηχανή νά δακτυλογραφεί γράμματα πού της υπαγόρευε εκείνη. Χωρίς άμβιβολία ή δεσποινίς Μίλλερ σκεφτόταν τό ίδιο πράγμα. Τώρα δέν έμενε παρά νά της δώσει τήν καρφίτσα πού ή γυναίκα του της είχε άφήσει. Κάτι πού έδινε τήν έντύπωση ενός μάλλον άταίριαστου δώρου. Θά ήταν ίσως καλύτερα νά της άφηνε ένα χρηματικό ποσό, ή ακόμα καλύτερα τή γραφομηχανή. "Όμως νά τη - «Στήν

Σίσσυ Μίλλερ, μέ τήν άγάπη μου». Καί παίρνοντας τήν καρφίτσα, της τήν έδωσε μ' ένα σύντομο λόγο πού είχε προετοιμάσει. "Ηξερε, είπε, πώς θά τήν έκτιμούσε. Ή γυναίκα του τή φορούσε συχνά... Κι εκείνη άπάντησε, καθώς τήν έπαιρνε σάν νά είχε προετοιμάσει κι εκείνη ένα λόγο, ότι θά ήταν για πάντα ένα πολύτιμο άπόκτημα... Θά είχε, υπέθεσε εκείνος, άλλα ρούχα πάνω στά όποια μία μαργαριταρένια καρφίτσα δέ θά έδειχνε τόσο άταίριαστη. Φορούσε τό μαύρο παλτό και τη φούστα πού έμοιαζαν νά είναι τά ρούχα της δουλειάς της. "Επειτα θυμήθηκε πώς πενθούσε βέβαια. Είχε κι εκείνη τήν τραγωδία της - έναν άδελφό, στόν όποιο ήταν άφοσιωμένη και ο όποιος είχε πεθάνει μόλις μία ή δύο έβδομάδες πριν από τήν "Αντζελα. Συνέβη σέ κάποιο άτύχημα; Δέν μπορούσε νά θυμηθεί - παρά μόνο τήν "Αντζελα, πού του τό είπε. Ή "Αντζελα, μέ τό ταλέντο της συμπόνιας της για τούς άλλους, είχε άναστατωθεί πάρα πολύ. Έν τω μεταξύ ή Σίσσυ Μίλλερ είχε σηκωθεί. Φορούσε τά γάντια της. Προφανώς, ένιωσε ότι δέ θά πρεπε νά ένοχλεί μέ τήν παρούσα της. Μά εκείνος δέν μπορούσε νά τήν άφήσει νά φύγει χωρίς νά πει κάτι για τό μέλλον της. Ποιά ήταν τά σχέδιά της; Θά μπορούσε νά τή βοηθήσει μέ κάποιο τρόπο;

Είχε καρφώσει τά μάτια της στό τραπέζι, εκεί πού καθόταν, μπροστά στη γραφομηχανή της, όπου βρισκόταν τό ήμερολόγιο. Καί χαμένη στην άνάμνηση της "Αντζελα, δέν άπάντησε άμέσως στην πρότασή του ότι θά μπορούσε νά τή βοηθήσει. Φάνηκε για μία στιγμή νά μήν καταλαβαίνει. "Ετσι, εκείνος επανέλαβε:

«Ποιά είναι τά σχέδιά σας, δεσποινίς Μίλλερ;»

«Τά σχέδιά μου; "Ω, μήν άνησυχείτε, κύριε Κλάντον», είπε. «Παρακαλώ, μή νοιάζεστε για μένα».

Έκεινος κατάλαβε ότι δέ χρειαζόταν κάποια οικονομική βοήθεια. Συνειδητοποίησε πώς θά ήταν καλύτερα νά της κάνει παρόμοια πρόταση σ' ένα γράμμα. Τό μόνο πού θά μπορούσε νά κάνει τώρα ήταν νά πει, καθώς της έσφιγγε τό χέρι: «Νά θυμάστε, δεσποινίς Μίλλερ, πώς, αν θά μπορούσα νά σάς βοηθήσω μέ όποιονδήποτε τρόπο, θά ήταν εύχαρίστησή μου». "Επειτα άνοιξε τήν πόρτα. Για μία στιγμή, στό κατώφλι, σάν νά της ήρθε στό νοϋ μία ξαφνική σκέψη, σταμάτησε.

«Κύριε Κλάντον», είπε, κοιτώντας τον στά μάτια για πρώτη φορά κι εκείνος για πρώτη φορά ξαφνιασθηκε μέ τή συμπονετική αλλά κι έρευνητική έκφραση τών ματιών της. «"Αν όποιαδήποτε στιγμή», συνέχισε, «υπάρξει κάτι πού μπορώ νά κάνω για νά σάς βοηθήσω, νά θυ-

μάστε, θά νιώσω, γιά χάρη τῆς γυναίκας σας, μεγάλη εὐχαρίστηση...»

Μέ αὐτά τά λόγια ἔφυγε. Τά λόγια της καί ἡ ματιά πού τά συνόδευε ἦταν ἀπροσδόκητα. Ἦταν σχεδόν σάν νά πίστευε ἡ ἡλιπίζει ὅτι θά τή χρειάζονταν. Μιά παράξενη, ἴσως ἀπίθανη ἰδέα τοῦ ἦρθε καθὼς προχώρησε πρὸς τὴν καρέκλα του. Θά μπορούσε μήπως, ὅλα αὐτά τά χρόνια πού ἐκεῖνος μάλιστα πού πρόσεχε τὴν παρουσία της, ἐκείνη, ὅπως λένε οἱ συγγραφεῖς, νά διατηροῦσε ἕνα πάθος γι' αὐτόν; Εἶδε τό εἰδωλό του στὸν καθρέφτη καθὼς περνοῦσε. Ἦταν πάνω ἀπὸ πενήντα, μὰ δέν μπορούσε νά μὴν παραδεχτεῖ ὅτι ἐξακολουθοῦσε νά εἶναι ὅπως τὸν εἰδειχνε ὁ καθρέφτης, ἕνας ἄντρας μέ πολύ ἀριστοκρατική ἐμφάνιση.

«Καημένη δεσποινὶς Σίσσυ Μίλλερ!» εἶπε μονολογώντας. Πόσο θά τοῦ ἄρεσε νά μοιραζόταν αὐτό τό ἀστεῖο μέ τὴ γυναίκα του! Στράφηκε ἐνστικτωδῶς στοῦ ἡμερολόγιό της. «Ὁ Γκίλμπερτ», διάβασε ἀνοίγοντάς το στὴν τύχη, «ἐδειχνε τόσο ὑπέροχος!...» Ἦταν σάν νά ἀπαντοῦσε στὴν ἐρώτησή του. Μά φυσικά, ἔμοιαζε νά λέει, εἶσαι πολύ ἐλκυστικός γιὰ τίς γυναῖκες. Καί βέβαια, ἡ Σίσσυ Μίλλερ, ἔνωσε τό ἴδιο. Συνέχισε νά διαβάζει: «Πόσο περήφανη νιώθω πού εἶμαι γυναίκα του!». Κι ἐκεῖνος ἔνωθε πάντα πολύ περήφανος πού ἦταν ἄντρας της. Πόσες φορές ὅταν δειπνοῦσαν κάπου ἔξω, τὴν κοίταζε ἀπέναντί του στοῦ τραπέζι κι ἔλεγε στὸν ἑαυτό του, «εἶναι ἡ πιὸ ὡραία γυναίκα ἐδῶ μέσα!». Συνέχισε νά διαβάζει. Ἐκείνη ἡ πρώτη χρονιά πού ἦταν ὑποψήφιος βουλευτής. Εἶχαν περιοδεύσει στὴν ἐκλογικὴ του περιφέρεια. «Ὅταν ὁ Γκίλμπερτ κάθισε, τό χειροκρότημα ἦταν καταπληκτικό. "Ὅλο τό ἀκροατήριό σηκώθηκε καί τραγούδησε": «ὦ, εἶναι σπουδαῖος τύπος!», «Ἦμουν κατασυγκινημένη». Αὐτό τό θυμόταν κι ἐκεῖνος. Ἐκείνη καθόταν δίπλα του στὴν ἐξέδρα. Μποροῦσε ἀκόμα νά δεῖ τὴ ματιά πού τοῦ ἔριξε, καί πῶς τὰ μάτια της ἦταν γεμάτα δάκρυα. Κι ἔπειτα; Φυλλομέτρηση τίς σελίδες. Εἶχαν πάει στὴ Βενετία. Ἐφερε στὴ μνήμη του τίς χαρούμενες ἐκεῖνες διακοπές μετὰ τίς ἐκλογές. «Φάγαμε παγωτά στοῦ Φλώριανς». Ἐκεῖνος χαμογέλασε – ἐκείνη ἦταν ἀκόμα τόσο παιδί· λάτρευε τὰ παγωτά. «Ὁ Γκίλμπερτ μοῦ ἀφηγήθηκε μέ πολύ ἐνδιαφέρον τὴν ἱστορία τῆς Βενετίας. Μοῦ εἶπε ὅτι οἱ δόγηδες...» Τά εἶχε καταγράψει ὅλα μέ χέρι μαθήτριας. Μιά ἀπὸ τίς ἀπολαύσεις τοῦ ταξιδιοῦ μέ τὴν Ἀντζελα ἦταν ὅτι διψοῦσε τόσο γιὰ γνώση. Ἦταν τρομερὰ ἀνίδεη, συνήθιζε νά λέει ἡ ἴδια, σάν νά μὴν ἦταν κι αὐτὴ μιά ἀπὸ τίς χάρες της. Κι ἔπειτα – ἐκεῖνος ἄνοιξε τὸν ἐπόμενο τόμο – εἶχαν ἐπιστρέψει στοῦ Λονδίνου. «Ἦθελαν τόσο πολύ νά κάνω καλὴ ἐντύ-

πωση. Φόρεσα τό φόρεμα τοῦ γάμου μου». Μποροῦσε νά τὴ δεῖ τώρα νά κάθεται δίπλα στοῦ γέρο Σέρ Ἐντουαρντ καί νά κατακτᾷ αὐτό τὸν ἐκπληκτικό γέρο, τὸν ἀρχηγό τοῦ κόμματός του. Συνέχισε νά διαβάζει γρήγορα, συμπληρώνοντας τὴ μία σκηνὴ μετὰ τὴν ἄλλη ἀπὸ διάφορα ἀποσπάσματα. «Δεῖπνο στὴ Βουλὴ τῶν Κοινοτήτων σὲ ἕνα βραδινὸ πάρτυ στοὺς Λόβκρουβς. Εἶχα συνειδητοποιήσει τὴν εὐθύνη μου ὡς σύζυγος τοῦ Γκίλμπερτ; μέ ρώτησε ἡ Λαίδη Λ.» Ἐπειτα, καθὼς περνοῦσαν τὰ χρόνια – πῆρε ἕναν ἀκόμα τόμο ἀπὸ τὸ γραφεῖο –, ἦταν ὅλο καί περισσότερο ἀπορροφημένος ἀπὸ τὴ δουλειά του. Κι ἐκείνη, βέβαια, ἦταν ὅλο καί πιὸ συχνὰ μόνη... Ξαφνικά ἐκείνη ἄρχισε νά νιώθει μεγάλη θλίψη γιὰ τό ὅτι δέν εἶχαν παιδιά. «Πόσο θά ἤθελα», διάβασε στὴν ἀρχὴ μιᾶς σελίδας, «νά εἶχε ὁ Γκίλμπερτ ἕνα γιό!». Περιέργο βέβαια, ἀλλὰ ὁ ἴδιος δέν εἶχε ποτὲ μετανιώσει ἰδιαίτερα γι' αὐτό. Ἡ ζωὴ ἦταν τόσο γεμάτη, τόσο πλούσια ἔτσι ὅπως ἦταν. Ἐκείνη τὴ χρονιά τοῦ εἶχε δοθεῖ μιά κατώτερη θέση στὴν κυβέρνησις. Μόνο μιά κατώτερη θέση, μὰ τό σχόλιό της ἦταν: «Εἶμαι σίγουρη τώρα ὅτι θά γίνω πρωθυπουργός!». Ἀν λοιπὸν τὰ πράγματα εἶχαν ἔρθει διαφορετικά, μπορεῖ νά εἶχε συμβεῖ κι αὐτό. Σταμάτησε ἐδῶ γιὰ νά φανταστεῖ τί θά μπορούσε νά εἶχε συμβεῖ. Ἡ πολιτικὴ ἦταν τζόγος, συλλογίστηκε μὰ τό παιχνίδι δέν εἶχε τελειώσει ἀκόμα. Ὅχι στὰ πενήντα. Ἐριξε μιά γρήγορη ματιά σὲ περισσότερες σελίδες γεμάτες μέ τίς λεπτομέρειες, τίς ἀσήμενες, χαρούμενες, καθημερινές λεπτομέρειες πού ἀποτελοῦσαν τὴ ζωὴ της.

Πῆρε ἕναν ἄλλο τόμο καί τὸν ἄνοιξε στὴν τύχη. «Πόσο δειλὴ εἶμαι! Ἄφησα τὴν εὐκαιρία πάλι ἀνεκμετάλλευστή. Μά μοῦ φάνηκε ἐγωιστικό νά τὸν ἀπασχολήσω μέ τίς δικές μου υποθέσεις, ὅταν μάλιστα ἔχει νά σκεφετῇ τόσα πολλὰ. Καί τόσο σπάνια βρισκόμαστε ἕνα βράδυ μόνοι μας». Τί σήμαινε αὐτό; Ἄ, ἐδῶ, βρισκόταν ἡ ἀπάντησις – ἀναφερόταν στὴ δουλειά της στοῦ Ἦστ Ἐντ. «Πῆρα κουράγιο καί μίλησα ἐπιτέλους στὸν Γκίλμπερτ. Ἦταν τόσο εὐγενικός, τόσο καλός. Δέν ἔφερε καμία ἀντίρρηση». Θυμόταν ἐκείνη τὴ συζήτησι. Τοῦ εἶχε πᾶν πῶς ἔνωθε τόσο ἀδρανής, τόσο ἀχρηστὴ. Ἐπιθυμοῦσε νά ἔχει μιά δική της δουλειά. Ἦθελε νά κάνει κάτι – εἶχε κοινοῖσει τόσο χαριτωμένα, θυμόταν, καθὼς τό ἔλεγε, καθισμένη σ' αὐτὴ τὴν ἴδια καρέκλα – γιὰ νά βοηθήσει τοὺς ἄλλους. Τὴν εἶχε πειράζει λίγο χαριτολογώντας. Δέν εἶχε νά κάνει ἀρκετά, φροντίζοντας ἐκεῖνον καί τό σπίτι; Ἄν ὅμως αὐτό τὴ διασκέδαζε, φυσικά ἐκεῖνος δέν εἶχε καμία ἀντίρρηση. Τί ἦταν ἀκριβῶς; Κάποια περιφέρεια; Κάποια ἐπιτροπὴ; Θά ἔπρεπε μόνο νά τοῦ ὑποσχε-

θεϊ ότι δέ θα άρρώσταινε. Έτσι φαινόταν ότι κάθε Τετάρτη πήγαινε στο Γουάιττσάπελ. Θυμόταν πόσο άπεχθανόταν τά ρούχα που φορούσε σέ τέτοιες περιστάσεις. Άλλά εκείνη τό είχε πάρει πολύ στά σοβαρά, όπως φαινόταν. Τό ήμερολόγιο ήταν γεμάτο μέ αναφορές του τύπου: «Είδα τήν κυρία Τζόουνς... Έχει δέκα παιδιά... Ό άντρας της έχασε τό χέρι του σέ άτύχημα... Έκανα ό,τι καλύτερο μπορούσα γιά νά βρώ μία δουλειά στή Λίλυ». Παρέλειψε μερικές σελίδες. Τό όνομά του άναφερόταν όλο καί λιγότερο. Τό ενδιαφέρον του άτόνησε. Κάποιες φράσεις στήν άρχή τών σελίδων δέν του έλεγαν τίποτα. Γιά παράδειγμα: «Είχα μία έντονη συζήτηση γιά τό σοσιαλισμό μέ Β.Μ.». Ποιανού ήταν τά άρχικά Β.Μ.; Δέν μπορούσε νά συμπληρώσει τά άρχικά του όνόματος: ίσως κάποια γυναίκα, υπέθεσε, πού είχε γνωρίσει σέ κάποια από τίς επιτροπές στίς όποιες ήταν μέλος. «Ό Β.Μ. έκανε μία σφοδρή επίθεση κατά τής άνώτερης τάξης. Έπιστρέψαμε μέ τόν Β.Μ. μετά τή συνάντηση πού είχα μαζί του καί προσπάθησα νά τόν πείσω. Μά είναι τόσο στενόμυαλος». Έπομένως, ό Β.Μ. ήταν άντρας – χωρίς άμφιβολία κανένας άπ' αυτούς τούς «διανοούμενους», όπως άποκαλούν τούς έαυτούς τους, πού είναι τόσο επιθετικοί, όπως είπε ή Άντζελα, καί τόσο στενόμυαλοι. Τόν είχε καλέσει προφανώς νά έρθει νά τή δει. «Ό Β.Μ. ήρθε γιά δείπνο. Έδωσε τό χέρι του στή Μίνι!» Η σημείωση αυτού του θαυμαστικού άλλαξε τήν εικόνα πού είχε πλάσει στό μυαλό του. Ό Β.Μ. δέν ήταν συνηθισμένος μέ υπηρέτριες. Έδωσε τό χέρι του στή Μίνι. Συνεπώς, ήταν ένας άπό εκείνους τούς σαχλούς εργαζόμενους άντρες πού επιδεικνύουν τίς άπόψεις τους σέ σαλόνια κυριών. Ό Γκίλμπερτ ήξερε αυτούς τούς τύπους καί δέν του άρεσαν καθόλου αυτού του είδους οί άνθρωποι, όποιος κι άν ήταν ό Β.Μ. Νά τος πάλι παρακάτω. «Πήγα μέ τόν Β.Μ. στόν Πύργο του Λονδίνου... Είπε ότι είναι βέβαιος πώς ή επανάσταση θά έρθει. Είπε πώς ζούμε σέ μία ψευδαίσθηση». Κάτι τέτοιο θά έλεγε ό Β.Μ. – ό Γκίλμπερτ ήταν σάν νά τόν άκουγε. Καί σάν νά τόν έβλεπε καθαρά – ένας κοντόχοντρος ανθρωπάκος μ' ένα τραχύ γένι, κόκκινη γραβάτα, ντυμένος πάντα μέ κοστούμι τούντ όπως όλοι οί όμοιοί του, οί όποιοι ποτέ δέν είχαν κάνει ένα τίμιο μεροκάματο στή ζωή τους. Σίγουρα ή Άντζελα είχε τήν έξυπνάδα νά αντιληφθεί τό χαρκατήρα του; Συνέχισε νά διαβάζει. «Ό Β.Μ. είπε κάποια δυσάρεστα πράγματα γιά τόν...» Τό όνομα ήταν προσεκτικά διαγραφμένο. «Του είπα ότι δέ θά άκουγα καμιά άλλη προσβολή γιά τόν...» Πάλι τό όνομα ήταν σβησμένο. Θά μπορούσε νά ήταν τό δικό του όνομα; Μήπως

αυτός ήταν ό λόγος πού ή Άντζελα κάλυπτε τή σελίδα τόσο γρήγορα όταν εκείνος έμπαινε στό δωμάτιο; Η σκέψη αυτή προστέθηκε στήν αυξανόμενη αντίπαθείά του γιά τόν Β.Μ. Είχε τό θράσος νά συζητά γι' αυτόν σ' αυτό έδώ τό δωμάτιο. Γιατί ή Άντζελα δέν του τό είπε ποτέ; Δέ συνήθιζε νά άποκρύπτει τίποτα; Ήταν ή προσωποποίηση τής ειλικρίνειας. Γύρισε τίς σελίδες, σταματώντας σέ όποιαδήποτε αναφορά στόν Β.Μ. «Ό Β.Μ. μου είπε τήν ιστορία τής παιδικής του ηλικίας. Η μητέρα του ξενοδούλευε... Όταν τό σκέφτομαι, μόλις πού άντέχω νά ζω σέ τέτοια πολυτέλεια... Τρεις γκινέες γιά ένα καπέλο!» Μακάρι νά είχε συζητήσει αυτό τό ζήτημα μαζί του, αντί νά ζαλίζει τό κεφάλαι της μέ έρωτήματα τόσο δύσκολα γιά νά τά καταλάβει μόνη της. Τής είχε δανείσει βιβλία. «Κάρλ Μάρξ, Η επερχόμενη επανάσταση». Τά άρχικά Β.Μ., Β.Μ., Β.Μ. επαναλαμβάνονταν συχνά. Άλλά γιατί ποτέ τό πλήρες όνομα; Άπουσίαζε κάθε τυπικότητα καί υπήρχε μία άμεσότητα στή χρήση τών άρχικών πού δέ θύμιζε τήν Άντζελα. Μήπως τόν άποκαλούσε καί προσωπικά Β.Μ.; Συνέχισε νά διαβάζει. «Ό Β.Μ. ήρθε άπροσδόκητα μετά τό δείπνο. Εύτυχώς ήμουν μόνη». Αυτό συνέβη μόλις ένα χρόνο πριν. (Εύτυχως) – γιατί εύτυχως; – ήμουν μόνη». Πού ήταν αυτός εκείνο τό βράδυ; Κοίταζε τήν ήμερομηνία στό βιβλίο τών ραντεβού του. Ήταν τό βράδυ του δείπνου στό Μέγαρο του Δημάρχου. Καί ό Β.Μ. καί ή Άντζελα πέρασαν τή βραδιά μόνοι. Προσπάθησε νά φέρει στή μνήμη του εκείνη τή βραδιά. Τόν περίμενε ζύπνια όταν επέστρεψε; Τό δωμάτιο έδειχνε όπως συνήθως; Υπήρχαν ποτήρια στό τραπέζι; Υπήρχαν καρέκλες τραβηγμένες δίπλα δίπλα; Δέν μπορούσε νά θυμηθεί τίποτα – τίποτα άπολύτως, τίποτα εκτός από τό λόγο του στό Μέγαρο του Δημάρχου. Η κατάσταση γινόταν όλο καί πιο άνεξήγητη γι' αυτόν ή γυναίκα του νά δέχεται μόνη της έναν άγνωστο άντρα. Ίσως ό έπόμενος τόμος νά έδινε κάποιες εξηγήσεις. Βιαστικά έπιασε τό τελευταίο ήμερολόγιο – αυτό πού άφησε άτελείωτο όταν πέθανε. Εκεί, στήν πρώτη κιόλας σελίδα, βρισκόταν πάλι αυτός ό καταραμένος άντρας. «Δείπνησα μόνη μέ τόν Β.Μ. ... Ήταν πολύ ταραχμένος. Είπε πώς ήρθε ή ώρα νά καταλάβει ό ένας τόν άλλο... Προσπάθησα νά τόν κάνω νά άκούσει. Μά δέν ήθελε. Μέ άπέλιψε πώς άν δέν...» Η ύπόλοιπη σελίδα ήταν μουντζουρωμένη. Είχε γράψει «Αίγυπτος. Αίγυπτος. Αίγυπτος» σέ όλη τή σελίδα. Δέν μπορούσε νά βγάλει νόημα; μά εκεί μόνο μία έρμηνεία θά μπορούσε νά δοθεί: ό παλιάνθρωπος τής είχε ζητήσει νά γίνει έρωμένη του. Μόνο σ' αυτό τό

δωμάτιο! Τό αίμα ανέβηκε στό κεφάλι τοῦ Γκίλμπερτ Κλάντον. Φυλλομέτρηση γρήγορα τίς σελίδες. Ποιά ἦταν ἡ ἀπάντησή της; Τά ἀρχικά σταμάτησαν νά ἐμφανίζονται. Τώρα ἦταν ἀπλῶς «αὐτός». «Ἦρθε πάλι αὐτός. Τοῦ εἶπα πῶς δέν μπορούσα νά πάρω καμιά ἀπόφαση... Τόν ἰκέτευσα νά μ' ἀφήσει». Τῆς ρίχτηκε μέσα σ' αὐτό ἐδῶ τό σπῆτι. Μά γιατί δέν τοῦ τό εἶπε; Πῶς μπορεί νά δίστασε ἔστω γιά μιά στιγμὴ; Πιό κάτω: «Τοῦ ἔγραψα ἓνα γράμμα». Ὑστερα οἱ σελίδες ἦταν λευκές. Ἐπειτα ἦταν γραμμένο αὐτό: «Καμία ἀπάντηση στό γράμμα μου». Ὑστερα κι ἄλλες λευκές σελίδες καί μετὰ αὐτό: «Ἐκανε αὐτό πού ἀπειλοῦσε πῶς θά κάνει». Ὑστερα ἀπ' αὐτό – τί ἔγινε ὕστερα ἀπ' αὐτό; Ὑρίσε ἀργά τίς σελίδες. Ὅλες ἦταν λευκές. Ὅμως ἐκεῖ, τήν ἡμέρα ἀκριβῶς πρὶν ἀπὸ τό θάνατό της, ἡ σελίδα ξεκινούσε ἔτσι: «Ἐχω τό κουράγιον νά τό κάνω κι ἐγώ;». Αὐτό ἦταν τό τέλος.

Ὁ Γκίλμπερτ Κλάντον ἄφησε τό ἡμερολόγιον νά γλιστρήσει στό πάτωμα. Τήν ἔβλεπε καθαρά μπροστά του. Στεκόταν στό ρεῖθρο τοῦ πεζοδρομίου στό Πικαντίλλυ. Τά μάτια της γουρλωμένα. Οἱ γροθιές της σφιγμένες. Τότε ἤρθε τό αὐτοκίνητο...

Δέν μπορούσε νά τό ἀντέξει. Ἐπρεπε νά μάθει τήν ἀλήθεια. Ἐτρεξε στό τηλέφωνο.

«Δεσποινίς Μίλλερ!». Σιωπή. Ἐπειτα ἄκουσε κάποιον νά κινεῖται στό δωμάτιο.

«Σίςσυ Μίλλερ, λέγετε παρακαλῶ» – ἡ φωνή της ἐπιτέλους τοῦ ἀπάντησε.

«Ποιός», φώναξε δυνατά, «εἶναι ὁ Β.Μ.;»

Ἄκουγε τό φτηνὸ ρολόι νά χτυπᾷ πάνω στό γεῖσο τοῦ τζακιοῦ της, ἔπειτα ἑνας παρατεταμένος ἀναστεναγμός. Ὑστερα ἐπιτέλους εἶπε:

«Ἦταν ὁ ἀδερφός μου».

Ἦταν ὁ ἀδερφός της· ὁ ἀδερφός της πού εἶχε αὐτοκτονήσει.

«Ἐπάρχει κάτι», ἄκουσε τήν Σίςσυ Μίλλερ νά ρωτᾷ, «πού μπορῶ νά σᾶς ἐξηγήσω;»

«Τίποτα!», φώναξε. «Τίποτα!»

Εἶχε παραλάβει τήν κληρονομιά του. Τοῦ εἶχε πεῖ τήν ἀλήθεια. Εἶχε κατέβει ἀπὸ τό πεζοδρόμιον γιά νά ξανασιμῆξει μέ τόν ἐραστή της. Εἶχε κατέβει ἀπὸ τό πεζοδρόμιον γιά νά γλιτώσει ἀπὸ αὐτόν.

Τίτλος Πρωτοτύπου: Virginia Woolf, *The Legacy, A Haunted House and Other Short Stories*, Grafton Books 1988, A Division of the Collins Publishing Group, London.

Σπουδαία Βρετανή συγγραφέας καί δοκιμιογράφος πού θεωρήθηκε πρωτοπόρος καί νεωτερίζουσα λογοτέχνης στὸν 20ό αἰώνα, συμβάλλοντας καθοριστικά στή μορφὴ τοῦ μυθιστορήματος, καθῶς καί μία ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους καινοτόμους στήν ἀγγλικὴ κοινωνία τοῦ Λονδίνου καί μέλος τῆς Ὁμάδας Μπλούμπερυ. Τά διασημότερα ἔργα της εἶναι τὰ μυθιστορήματα: «Κυρία Νταλογουέρι» (*Mrs Dalloway*, 1925), «Στὸ Φάρο» (*To The Lighthouse*, 1927), «Ορλάντο» (*Orlando*, 1928), τὸ δοκίμιον «*A Room Of One's Own*» (1929), ὅπου περιγράφει τίς δυσκολίες πού ἀντιμετωπίζουν οἱ γυναῖκες συγγραφεῖς σ' ἓναν κόσμον ἐξουσιαζόμενο ἀπὸ τοὺς ἄνδρες, «Τὰ κύματα» (*The Waves*, 1913), «Τὰ Χρόνια» (*The Years*, 1937), «Ἀνάμεσα στὶς πράξεις τοῦ ἔργου» (*Between the acts*, 1941), κ.ἄ. Τὰ μυθιστορήματά της διακρίνονται γιά τὸ ψυχολογικὸ τους βάθος καί τὸ ἐκφραστικὸ τους ὕψος.

Μεταφράσεις τῆς Βάνιας Σόρμου-Βεκερή (1967)

ἀπὸ τὰ ἀγγλικά στὶς Ἑκδόσεις Μπιλιέτο

Ὁσκαρ Οὐάιλντ. *Τὸ ἀηδόνι καί τὸ τριαντάφυλλο καί ἄλλες ἱστορίες.*

Παιανία, Ἑκδόσεις Μπιλιέτο 1999, μέ τίτλο:

Ὁ εὐτυχημένος ποιήτριας καί ἄλλες ἱστορίες. 2007

Τζέιν Μπόουλς. *Ὅλα εἶναι ὥραϊα: διήγημα.*

Παιανία, Ὁκτασέλιδο τοῦ Μπιλιέτου τχ. 10 (1999)

Ντ. Χ. Λῶρενς. *Ἡ δαχτυλίδιο: διήγημα.*

Παιανία, Ἑκδόσεις Μπιλιέτο 2001

Ἄλις Γούκερ. *Καθημερινὴς χρήσης: διήγημα.*

Παιανία, Ὁκτασέλιδο τοῦ Μπιλιέτου τχ. 40 (2004)

Βιρτζίνια Γούλφ. *Στοιχειωμένο σπῆτι καί ἄλλα διηγήματα.*

Παιανία, Μπιλιέτο τχ. 4-5 (2004)

Ἐ. Μ. Φόστερ. *Ὁ δρόμος ἀπὸ τὸν Κολωνό: διήγημα.*

Παιανία, Ἑκδόσεις Μπιλιέτο 2006

Βιρτζίνια Γούλφ. *Ἡ κυρία στὸν καθρέφτη: διήγημα.*

Παιανία, Ὁκτασέλιδο τοῦ Μπιλιέτου τχ. 55 (2006)

Τζαίημς Τζόνς. *Ἀραβία: διήγημα.*

Παιανία, Ὁκτασέλιδο τοῦ Μπιλιέτου τχ. 62 (2010).

Βιρτζίνια Γούλφ. *Ἡ κληρονομιά: διήγημα.*

Παιανία, Ὁκτασέλιδο τοῦ Μπιλιέτου τχ. 68 (2011).

Ἐντγκαρ Ἀλαν Πόε. *Ἑλλενόρα-Τὸ ὠοειδὲς πορτοφόιο: διηγήματα.*

Παιανία, Ὁκτασέλιδο τοῦ Μπιλιέτου τχ. 74-75 (2012).